

PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH WŚRÓD ZJAWISK I PROBLEMÓW OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ MOPS W 2002 ROKU

Problemy życiowe osób niepełnosprawnych, będąc drugim po bezrobociu głównym problemem społecznym, sprawiły, że mieszkańcy Siemianowic Śląskich zwracali się o pomoc do MOPS, wymaga również osobnej analizy. Dane na ten temat zawierają tabele nr 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 oraz 27, zamieszczone na następujących stronach. Wśród 816 (w 2000 roku 689) niepełnosprawnych beneficjentów systemu pomocy społecznej 61,3 % (60,4 % w 2000 r.) stanowiły kobiety a 38,7 % (w 2000 r. 39,6 %) mężczyźni. Ogólna analiza danych wskazuje, że klienci z tą dysfunkcją mieszkają wprawdzie we wszystkich dzielnicach miasta, ale 63,8 % (nieomal 67 %) z nich żyje w przestrzeni Centrum lub inaczej Siemianowic. W dalszej kolejności znalazły się takie dzielnice, jak: Michałkowice, Bytków, Bańgów, Przełajka. Poza Centrum oraz Michałkowicami w każdej z dzielnic występowała równowaga kobiet i mężczyzn w grupie osób z tą drugą, istotną dysfunkcją, wśród mieszkańców miasta.

Tabela nr 22 określa zbiorowość klientów MOPS, doświadczających różnych form niepełnosprawności, ze względu na cechę stanu cywilnego i liczbę dzieci z uwzględnieniem płci. W świetle tak uzyskanych danych okazuje się, że problemem społecznym są z pewnością problemy życiowe kobiet jako osób niepełnosprawnych. Około 37,5 % (w 2000 roku 42,1 %) kobiet, beneficjentek MOPS było stanu wolnego i 33,5 % (ok. 36,5 % w 2000 roku) z nich nie posiadało dzieci. Kolejna grupa z nich tj. 27,4 % (19,0 %) żyła w związkach małżeńskich, z czego 16,4 % (ponad 9 %) posiadało co najmniej dwoje dzieci. Następne 2,4 % (w 2000 roku 1,5 %) wśród niepełnosprawnych kobiet, beneficjentek MOPS żyło w związkach nieformalnych, z których 1,4 % (ok. 0,5 %) posiadało co najmniej jedno dziecko.

W separacji lub po rozwodzie w tej właśnie grupie klientek MOPS znajdowało się 15,8 % (w 2000 roku 13,4 %) ich ogółu, z czego 3,6 % (2,1 % w 2000 roku) posiadało na utrzymaniu co najmniej dwoje dzieci. Około 15,7 (25 %) kobiet wśród dotkniętych problemem niepełnosprawności było wdowami, które w 2,2 % (ok. 2 % w 2000 roku) utrzymywały co najmniej jedno dziecko.

W zbiorowości niepełnosprawnych kobiet korzystających, z tej właśnie przyczyny ze świadczeń MOPS, 60,6 % (w 2000 r. 64,4 %) zamieszkiwało na terenie dzielnicy Centrum, kolejne 21,2 % (tak samo jak w 2000 r.) na obszarze

Michałkowic, następne 13,6 % (11,5 %) w dzielnicy Bytków, a także 4,4 % (2,2 % w 2000 roku) w Bańgowie, a pozostałe w dzielnicy Przelajka.

Odmienne kształtowała się pod tym względem kategoria mężczyzn, która w 2002 roku, korzystała ze wsparcia MOPS, ze względu na cechę niepełnosprawności. Okazało się, że 63,3 % (61,2 % w 2000 r.) z niepełnosprawnych beneficjentów MOPS było stanu wolnego i nie posiadało dzieci. Zaledwie 2,2 % (1,1 % w 2000 roku) posiadało co najmniej jedno dziecko na utrzymaniu.

W związkach małżeńskich funkcjonowało 10,4 % (12,5 % w 2000 r.) mężczyzn, beneficjentów MOPS, z czego 5,7 % (w 2000 roku 5 %) posiadało na utrzymaniu co najmniej dwoje dzieci.

W związkach nieformalnych funkcjonowało 1,8 % (w 2000 r. ok. 1,1 %) mężczyzn korzystających ze świadczeń MOPS, ze względu na niepełnosprawność, posiadając w 0,9 % (w 2000 r. ok. 1 %), co najmniej jedno dziecko. Doświadczenie małżeństwa miało poza sobą (rozwód lub separacja) ok. 16 % (tak jak w 2000 r.) beneficjentów MOPS, z czego 3,7 % (3,3 % w 2000 r.) posiadało dzieci.

Wśród wdowców, którzy stanowili 6,0 % (w 2000 r. 8,1 %) ogółu mężczyzn korzystających z pomocy MOPS w 2002 roku, 1,6 % (w 2000 r. 0,4 %) posiadało na utrzymaniu, co najmniej jedno dziecko.

Dokładnie 69,0 % (ponad 70 % w 2000 roku) mężczyzn korzystających z pomocy MOPS w 2000 roku, ze względu na niepełnosprawność, mieszkało w Siemianowicach (Centrum), 16,5 % (w 2000 r. 13,6 %) w Michałkowicach, 11,4 % (w 2000 r. 12,1 %) w dzielnicy Bytków, 2,8 % (w 2000 r. 3,3 %) w dzielnicy Bańgów, a pozostali na obszarze Przelajki.

Zamykając rozważania na temat udziału zjawiska niepełnosprawności, w kreacji uciążliwych doświadczeń świadczeniobiorców MOPS, należy stwierdzić nie tylko jego istotny wpływ ale także wysokie zróżnicowanie w odniesieniu do kobiet i mężczyzn. Dzielnicą, która wymaga osobnego projektu socjalnego dotyczącego rozwiązywania tego drugiego istotnego problemu w mieście jest, poza wszelkimi wątpliwościami, Centrum. Na drugim miejscu powinny się znaleźć Michałkowice oraz Bytków.

**TABELA NR 20: NIEPEŁNOSPRAWNI KLIENCI MOPS OBJĘCI BADANIAMI
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ**

NIEPEŁNOSPRAWNI KLIENCI POMOCY SPOŁECZNEJ W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ	OGÓLEM N= 816	
	LICZBA	BEZWZGLĘDNA I %
KOBIETY	500	61,3
MĘŻCZYŹNI	316	38,7
RAZEM :	816	100,0 %

ZRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE MOPS.

**TABELA NR 21: ZBIOROWOŚĆ NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW MOPS
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA ROCZNIK
(DEKADE) URODZENIA**

DEKADA URODZENIA	KOBIETY N= [2207]			MĘŻCZYŹNI N= [1078]			OGÓLEM N=[3285]		
	LB	I	%	LB	I	%	LB	I	%
1900 - 1909	4		0,8	0		0,0	4		0,5
1910 - 1919	25		5,0	2		0,6	27		3,3
1920 - 1929	45		9,0	12		3,8	57		7,0
1930 - 1939	47		9,4	22		7,0	69		8,5
1940 - 1949	53		10,6	55		17,4	108		13,2
1950 - 1959	120		24,0	80		25,3	200		24,5
1960 - 1969	73		14,6	43		13,6	116		14,2
1970 - 1979	81		16,2	50		15,8	131		16,1
1980 - 1984	52		10,4	52		16,5	104		12,7
R A Z E M:	500		100,0 %	316		100,0 %	816		100,0%

ZRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE MOPS.

**TABELA NR 22: NIEPEŁNOSPRAWNI KLIENCI - WNIOSKODAWCY MOPS
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA STAN
CYWILNY**

ZBIOROWOŚĆ NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW WNOSKODAWCÓW MOPS W ZE WZGLĘDU NA STAN CYWILNY I RODZINNY	KOBIEТЫ N= [500]		MĘŻCZYŹNI N= [316]			OGÓŁEM N=[816]		
	LB	I	LB	I	%	LB	I	%
KAWALER, 0 DZIECI	0	0,0	200	63,3		200	24,7	
KAWALER, 1 DZIECKO	0	0,0	5	1,6		5	0,6	
KAWALER, 2 DZIECI	0	0,0	1	0,3		1	0,1	
KAWALER, 3 I WIĘCEJ DZIECI	0	0,0	2	0,6		2	0,2	
PANNA, 0 DZIECI	167	33,5	0	0,0		167	20,4	
PANNA, 1 DZIECKO	17	3,4	0	0,0		17	2,1	
PANNA, 2 DZIECI	2	0,4	0	0,0		2	0,2	
PANNA, 3 I WIĘCEJ DZIECI	1	0,2	0	0,0		1	0,1	
KONKUBINAT, 0 DZIECI	4	0,8	3	0,9		7	0,9	
KONKUBINAT, 1 DZIECKO	1	0,2	1	0,3		2	0,2	
KONKUBINAT, 2 DZIECI	3	0,6	1	0,3		4	0,5	
KONKUBINAT, 3 I WIĘCEJ DZIECI	3	0,6	1	0,3		4	0,5	
W ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIM, 0 DZIECI	21	4,2	9	2,8		30	3,7	
W ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIM, 1 DZIECKO	34	6,8	6	1,9		40	4,9	
W ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIM, 2 DZIECI	57	11,4	14	4,4		71	8,7	
W ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIM, 3 I WIĘCEJ DZIECI	25	5,0	4	1,3		29	3,6	
ROZWIEDZENI LUB W SEPARACJI, 0 DZIECI	42	8,4	38	12,3		80	9,8	
ROZWIEDZENI, LUB W SEPARACJI 1 DZIECKO	19	3,8	7	2,2		26	3,2	
ROZWIEDZENI, LUB W SEPARACJI 2 DZIECI	15	3,0	3	0,9		18	2,2	
ROZWIEDZENI, LUB W SEPARACJI 3 I WIĘCEJ DZIECI	3	0,6	2	0,6		5	0,6	
WDOWY, WDOWCY, 0 DZIECI	75	13,5	14	4,4		89	10,9	
WDOWY, WDOWCY, 1DZIECKO	7	1,4	4	1,3		11	1,3	
WDOWY, WDOWCY, 2 DZIECI	1	0,2	1	0,3		2	0,2	
WDOWY, WDOWCY, 3 I WIĘCEJ DZIECI	3	0,6	0	0,0		3	0,4	
RAZEM :	500	100,0 %	316	100,0 %		816	100,0%	

Źródło: opracowanie własne MOPS.

**TABELA NR 23: LICZBA OSÓB ŻYJĄCYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM
NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW MOPS
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH**

LICZBA OSÓB ŻYJĄCYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW MOPS W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH	KOBIECY N= [2207]		MĘŻCZYŹNI N= [1078]		OGÓŁEM N=[3285]	
	LB	I %	LB	I %	LB	I %
JEDNA	190	38,0	158	50,0	348	42,6
DWIE	92	18,4	50	15,8	142	17,5
TRZY	83	16,6	47	14,9	130	15,9
CZTERY	91	18,2	41	13,0	132	16,2
PIĘĆ	32	6,4	16	5,1	48	5,9
SZEŚĆ	8	1,6	3	0,9	11	1,3
SIEDEM	3	0,6	1	0,3	4	0,5
OSIEM I WIĘCEJ	1	0,2	0	0,0	1	0,1
RAZEM:	500	100,0 %	316	100,0 %	816	100,0%

Zródło: opracowanie własne MOPS

**TABELA NR 24: ZBIOROWOŚĆ NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW POMOCY
SPOŁECZNEJ W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU
NA POZIOM WYKSZTAŁCENIA**

ZBIOROWOŚĆ NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW MOPS W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA POZIOM WYKSZTAŁCENIA	KOBIECY N= [500]		MĘŻCZYŹNI N= [316]		OGÓŁEM N=[816]	
	LB	I %	LB	I %	LB	I %
NIEPEŁNE PODSTAWOWE	20	4,0	7	2,2	27	3,4
PODSTAWOWE	280	56,0	167	52,8	447	54,7
ZASADNICZE ZAWODOWE	116	23,2	107	33,8	223	27,5
ŚREDNIE	67	13,4	28	8,9	95	11,6
WYŻSZE	7	1,4	4	1,4	11	1,3
BRAK DANYCH	10	2,0	3	0,9	13	1,5
RAZEM :	500	100,0 %	316	100,0 %	816	100,0%

Zródło: opracowanie własne MOPS

**TABELA NR 25: ZBIOROWOŚĆ KLIENTÓW MOPS W SIEMIANOWICACH
ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA AKTYWNOŚĆ ZAWODOWĄ
I ŻYCIOWĄ**

NIEPEŁNOSPRAWNI KLIENCI POMOCY W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH ZE WZGLĘDU NA AKTYWNOŚĆ ZAWODOWĄ I ŻYCIOWĄ	KOBIECY N= [500]		MĘŻCZYŹNI N= [316]		OGÓŁEM N=[816]	
	LB %	I	LB	I %	LB %	I
PRACUJE	18	3,6	12	3,8	30	3,7
NIE PRACUJE	306	61,2	225	71,2	531	65,1
STUDIUJE	5	1,0	4	1,4	9	1,1
<u>UCZY SIĘ</u>	<u>15</u>	<u>3,0</u>	<u>15</u>	<u>4,7</u>	30	3,7
NA RENCIE	106	21,2	38	12,0	144	17,6
<u>NA EMERYTURZE</u>	40	8,0	14	4,4	54	6,6
BEZROBOTNY Z PRAWEM DO ZASIŁKU	<u>1</u>	<u>0,2</u>	<u>0</u>	<u>0,0</u>	1	0,1
BEZROBOTNY BEZ PRAWA DO ZASIŁKU	9	1,8	8	2,5	17	2,1
RAZEM:	500	100,0 %	316	100,0 %	816	100,0%

Źródło: opracowanie własne MOPS.

TABELA NR 26: LICZBA IZB MIESZKALNYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM NIEPEŁNOSPRAWNYCH KLIENTÓW MOPS W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH

LICZBA IZB MIESZKALNYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM NIEPEŁNOSPRAWNYCH WNIOSKODAWCÓW MOPS W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH	KOBIECY N= [500]		MĘŻCZYŹNI N= [316]		OGÓŁEM N=[816]	
	LB	I %	LB	I %	LB %	I
JEDNA	25	5,0	39	12,5	64	7,8
DWIE	233	46,5	184	58,2	417	51,3
TRZY	154	30,8	70	22,1	224	27,4
CZTERY	44	8,8	17	5,4	61	7,4
PIĘĆ	8	1,7	1	0,3	9	1,2
SZEŚĆ I WIĘCEJ	1	0,2	1	0,3	2	0,2
BRAK DANYCH	35	7,0	4	1,2	39	4,7
R A Z E M:	500	100,0 %	316	100,0 %	816	100,0%

Źródło: opracowanie własne MOPS.

**TABELA NR 27: LICZBA RODZIN ŻYJĄCYCH W GOSPODARSTWIE
NIEPEŁNOSPRAWNYCH DOMOWYM KLIENTÓW MOPS
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH**

LICZBA RODZIN ŻYJĄCYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM KLIENTÓW- WNIOSKODAWCÓW MOPS W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH	KOBIECY N= [500]			MĘŻCZYŹNI N= [316]			OGÓŁEM N=[816]	
	LB	I	%	LB	I	%	LB %	I
JEDNA	466	93,2		282	89,3		748	91,7
DWIE	33	6,6		32	10,1		65	8,0
CZTERY	0	0,0		2	0,6		2	0,2
BRAK DANYCH	1	0,2		0	0,0		1	0,1
R A Z E M	500	100,0 %		316	100,0 %		816	100,0%

Zródło: opracowanie własne MOPS.

Na tym zakończono szczegółowe analizy dwóch głównych problemów klientów MOPS w Siemianowicach Śląskich w 2002 roku.

ŚRODKI FINANSOWE

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywane samorządom na realizację zadań są z każdym rokiem coraz mniejsze. Ponadto PFRON przekazując powiatom środki, nie dał im „swobody” w ich wydatkowaniu. W latach 1999 – 2001 plany finansowe określały konkretne kwoty na poszczególne zadania i bez zgody PFRON nie można było przesuwac środków pomiędzy pozycjami planu. Uzyskanie takiej zgody trwało miesiącami. W roku 2002 PFRON dokonał podziału środków na rehabilitację zawodową i społeczną, natomiast określenie wysokości kwot na realizację poszczególnych zadań w tych dwóch działach powierzył Radzie Miasta. Jak będzie w tym roku, nie wiadomo, ponieważ do tej pory nie ukazało się żadne rozporządzenie do znowelizowanej ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Poniższa tabela przedstawia wysokość środków PFRON w poszczególnych latach.

**PLANY FINANSOWE PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA REALIZACJĘ
ZADAŃ Z ZAKRESU REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH
W LATACH 1999 – 2002**

Nazwa zadania	1999	2000	2001	2002	
zwrot kosztów organizacji nowych stanowisk pracy art.26	963 513	232 345	278 475	179 785	
zobowiązania dotyczące zwrotu kosztów organizacji nowych stanowisk pracy art.26	-	69 813	-	-	
zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne art.26	106 826	52 410	46 478	30 096	
zobowiązania dotyczące zwrotu kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne art.26	-	195 683	163 923	95 615	
zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne art.27	-	-	2 064	-	
zobowiązania dotyczące zwrotu kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne art.27	-	-	-	-	
pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej art.12	137 383	53 012	53 917	95 000	
dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego art.13	-	-	958	-	
finansowanie szkoleń organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy art.38 i 40	-	9 911	9 316	18 000	
zobowiązania dotyczące szkoleń osób niepełnosprawnych art. 38 i 40	-	-	2 476	-	
finansowanie kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych art.41	-	-	340	-	
Srodki na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej	RAZEM:	1 207 722	613 174	557 947	418 496
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych - osoby dorosłe	73 218	55 306	51 458	78 063	
- dzieci i młodzież	38 670	30 025	32 870	39 102	
dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych - osoby dorosłe	15 000	18 988	20 854	-	
- dzieci i młodzież	24 400	8 633	28 538	-	
dof. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - osoby dorosłe	-	-	-	45 650	
- dzieci i młodzież	-	-	-	4 850	
zobowiązania dotyczące finansowania w części lub w całości kosztów działania WTZ	660 000	703 800	703 800	703 800	
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	-	-	-	1 000	
Srodki na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej	RAZEM:	811 288	816 752	837 520	872 465
ŚRODKI FINANSOWE OGÓŁEM:	2 019 010	1 429 926	1 395 467	1 290 961	